

ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ АКЦІОНЕРІВ

Розглядаються нетрадиційні правові засоби забезпечення інтересів акціонерів.

Від ступеня захисту прав та законних інтересів акціонерів, що є учасниками-інвесторами акціонерних товариств (далі — АТ) залежить не лише ефективність діяльності останніх, а й інвестиційний клімат в Україні.

Якщо закріплені за акціонерами права є стандартними, передбаченими законами України “Про цінні папери та фондову біржу” (ст.ст. 4, 5, 9) і “Про господарські товариства” (ст.ст. 10, 40, 43, 44), то інтереси та можливості в акціонерів різні в залежності від мети вкладення ними коштів у статутний фонд АТ та кількості акцій, що належать їм на правах власності. Найбільшими можливостями користується так званий *стратегічний інвестор* — акціонер, який вклав свої кошти у контрольний пакет акцій. Ця обставина забезпечує йому можливість контролювати АТ через своїх представників в органах останнього, в зв'язку з тим, що саме стратегічному інвесторові належить більшість голосів у загальних зборах акціонерів. Свої можливості стратегічний інвестор може використати не лише на користь АТ та решти його акціонерів, а й на шкоду цим особам (з метою, наприклад, усунення з ринку АТ-конкурента).

Дрібний акціонер, навпаки, є найменш захищеною категорією учасників АТ, оскільки не може впливати на рішення загальних зборів ак-

ціонерів і, відповідно, — не має своїх представників в інших органах АТ.

У зв'язку з цим виникає проблема правового забезпечення реалізації інтересів різних груп акціонерів, самого АТ, його кредиторів та недопущення зловживань акціонером, котрий здійснює контроль над акціонерним товариством.

На наш погляд, розв'язати цю проблему можна шляхом внесення деяких уточнень до акціонерного законодавства України, а саме:

закріпити за акціонером — стратегічним інвестором (який у німецькому законодавстві іменується *контролюючим підприємством*) обов'язок компенсувати АТ збитки, заподіяні прийняттям рішення, що було нав'язане стратегічним інвестором, а також субсидіарну відповідальність останнього за зобов'язаннями АТ, якщо воно (товариство) буде визнане банкрутом з вини стратегічного інвестора (контролюючого підприємства);

надати акціонерові *право на незгоду* з рішеннями органів АТ, що зачіпають законні інтереси акціонера, а також право подання не лише *прямих* (в інтересах акціонера), а й *похідних* (в інтересах АТ) позовів, а також *колективних позовів*, що пред'являються акціонером в інтересах усіх учасників товариства, чиї права та законні інтереси також були порушені.

Vinnik O. M.

LEGAL MEANS OF SHAREHOLDER RIGHTS AND INTERESTS ENSURING

It is about the non-traditional legal ways of ensuring the interests of shareholders.